

ב"ה

פרשת זכור

נחמתי כי המלכתי
הפטרה שמואל-א טו, יא.

אל תהי צדיק הרבה

מצינו גבי שאול שחטא בשני ענינים: (א) מעשה דאגג, שחמל על אגג ועל מיטב הצאן כו'^[1], (ב) מעשה דנוב עיר הכהנים, שצוה להרגם עם שמונים וחמשה איש נושא אפוד בד'^[2], ועליו נאמר^[3] "אל תהי צדיק הרבה", ו"אל תרשע הרבה" –

כמסופר בדברי חכמינו ז"ל^[4] ש"בשעה שאמר לו הקב"ה לשאול לך והכית את עמלק^[5], אמר, ומה נפש אחת אמרה תורה הבא עגלה ערופה כל הנפשות הללו על אחת כמה וכמה, ואם אדם חטא בהמה מה חטאה, ואם גדולים חטאו קטנים מה חטאו, יצאה בת קול ואמרה לו אל תהי צדיק הרבה; ובשעה שאמר לו שאול לדואג טוב אתה ופגע בכהנים, יצאה בת קול ואמרה אל תרשע הרבה".

ולכאורה, המעשה דנוב עיר הכהנים חמור הרבה יותר ממעשה דאגג, שהרי במעשה דאגג טען שאול "הקימותי את דבר ה'^[6], וכל חטאו היה בכך שהשאיר את אגג חי, ועל דרך זה בנוגע לצאן ובקר שטען שהשאיר אותם "למען זבוח לה' אלקיך"^[7] (ועל דרך שמצינו במנחה ששלח יעקב לעשו שהוא ענין הקרבנות דעולם התהו, שהקריב גם גמלים כו'^[8]), היינו, שבענין זה היתה לו איזה הצטדקות; מה שאין כן במעשה דנוב עיר הכהנים לא היתה לו הצטדקות, דאף שהיו מורדים במלכות כו', הרי העונש על זה הוא רק לפי צורך השעה, שעל ידי זה תהיה תועלת הרצויה וכו'^[9].

ואף על פי כן, הסיבה לכך שניטלה המלכות ממנו היא - לא בגלל מעשה דנוב עיר הכהנים, אלא "אמעשה דאגג כתיב^[10] נחמתי כי המלכתי את שאול למלך".

ולכאורה אינו מובן: הרי "תרשע הרבה" (במעשה דנוב עיר הכהנים) חמור יותר מאשר "תהי צדיק הרבה" (במעשה דאגג)? – אך הביאור בזה, שהחומר ד"תהי צדיק הרבה" הוא להיותו ההתחלה והשרש שממנו באים אחר כך ל"תרשע הרבה".

ונקודת הענין - שעיקר החסרון הוא העדר התנועה הכללית של קבלת-עול למלא את כל הציוויים של הקב"ה, אלא הגישה היא על פי שכל כו', ומצד זה יכולים לבוא לטעות בענין העבודה - תחילה באופן של "תהי צדיק הרבה", ועד שמזה באים אחר כך ל"תרשע הרבה".

ומזה מובן שכדי שהעבודה בכל הענינים הפרטיים תהיה כדבעי, צריכה להיות תחילה תנועה כללית של קבלת-עול.

...וענינו בעבודה בכל יום ויום - שכאשר ניעור משנתו צריכה להיות התחלת העבודה (לא בענינים פרטיים, אלא) באמירת "מודה אני לפניך", שזוהי תנועה כללית של קבלת-עול, ורק לאחר זה מתחילה העבודה בענינים הפרטיים, ובזה גופא - מן המוקדם אל המאוחר ומן הקל אל הכבד: תחילה - הודו לה', ואחר כך פסוקי דזמרה, ברכות קריאת שמע, קריאת שמע ושמונה עשרה, עד לסיום התפלה באמירת עלינו.

קטע משיחת ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשכ"ד ע' 389.

[1] שמואל א טו, ט.

[2] שם כב, יח-יט.

[3] קהלת ז, טז-יז ובפרש"י.

[4] יומא שבהערה 21. וראה קה"ר עה"פ.

[5] שמואל א טו, ג.

[6] שם, יג.

[7] שם, טו.

[8] ראה תו"א וישלח כו, א.

[9] ראה רמב"ם הל, מלכים ספ"ג וספ"ד.

[10] שם, יא.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"י הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה